

Գեղարդա վանքի 1559 (?) թվի մի արձանագրու-
թյան մեջ չերեք իշխանագուհուհու «Սմբատեցիքս? պա-
րոն Ջուսէս, պարոն Միրզայ պէկիս, պարոն Բիրթէս»
իրենց հայրենական մուլքը այգին, բաղնիքն վախճ հն
տալիս «ի դուռն սը Գեղարդին»: Թվականը կասկա-
ծելի չէ, բայց հավանորեն ՌԸ=1559: Կասկածելի չէ և
«Սմբատեցիքս» ընթերցվածը, կարող է լինել «Տմբա-

հոր «Խէսարի և մօր Գիւղիւզի» հիշատակին, և «եղ-
բարցն իմ պրն Միրաքին, պրն Պոռչին և ամ արեան
մերձաւորաց»: Միաբանների շարքում հիշում է նաև
յուր «հայրաքիրն պրն ապաշխարող Արայիշն, որ բա-
զում ժամանակ ծառայեց վանիցս». (Հավել. Բ. 38):
Հայրապետ չեպիսկոպոսի մասին ևս պարզ հիշատա-
կութուն չունինք, թե ծագմամբ Պոռչյան է, բայց

Պոռչյանց? արձանագր. Գեղարդում. ԺԶ. դար. Պատկեր 108.

տեցիքս»: Արձանագրութունը գտնվում է ներքևի
հարկի արևմտյան վիմափորի (տ. հջ 106. 112 և շար.
պատկ. 45) հյուսիսային և արևմտյան վորմասյունների
մեջ (պատկ. 108). նույն անունները կրկնվում են
արևմտյան պատի վերա փորագրված խաչերի մօտ
(պատկ. 109. Հավել. Ա. 35), բայց չերբորդ անունը
պարզ «Բուրթէլ» գրված: Ջուսէսի անունը առիթ է
տալիս մտածելու, վոր նա ժ.Ն. դարու չերկրորդ կի-
սում հիշված Ջուսա Բ.-ի թոռն էր կամ թոռնորդին:

Հայրապետ չեպիսկոպոսի պատվերով Խաղ գրիչը
մի Մաշտոց է գրում նորա համար «ի թուականութես
հայոց ՌԹ (=1560) ի երկիրս Արարատեան, ի ձորս
Քեղոյ, ի վանքս, որ կոչի Վանքստան, ի դուռն սը
ածածնիս»: Հիշատակարանի մեջ Հայրապետ չեպիսկո-
պոսը հայտնում է, վոր Մաշտոցը գրել է տվել չուր

հավանական ենք համարում հետևյալ հիմունքներով.
նախ Քեղվա ձորը, ինչպես և Վանաստանը Պոռչյանց
սեպհականութուն էր (հջ 65): Յրրկրորդ ժ.Ն. դարում
հաստատուն փաստերով տեսանք, վոր Քեղվա ձորին
կից Գեղարդի չեպիսկոպոսութունը տոնմական էր և
բոլորն էլ Պոռչյաններից. մենք կտեսնենք, վոր ժ.Ն.
դարումն էլ մի շարք չեպիսկոպոսներ ունինք նույն
տոնից. պետք է չենթադրել. վոր ժ.Չ. դարու չեպիս-
կոպոսներն էլ նույն տոնից են: Վերջապես Հայրա-
պետ չեպիսկոպոսի չեղբայրներից մեկի «պրն Պոռչ»
անվանակոչութունը նույն տոնի ավանդութունն է
մատնանշում: Այս դեպքում պետք է չենթադրել, թե
Հայրապետ չեպիսկոպոսի հայր Խեսարը Ջուսա Բ.-ի կամ
նորա ժամանակակից իշխաններից մեկի վորդին էր: